The field evaluation at M. Daukšos St. 12

A disturbed 16th–17th-century cultural layer was discovered only in the NE part of the plot during a field evaluation on the plot at M. Daukšos St. 12. The remains of brick foundations built in the early – first half of the 19th century were discovered in the NW part of the plot and completely excavated.

Linas Girlevičius

Žvalgymai Gaono g. 8

Archeologiniai žvalgymai pastato Gaono g. 8 aplinkoje buvo susiję su žemės darbais, vykdytais įrengiant jo aplinkoje inžinerinius tinklus. Didesnės apimties archeologiniai tyrinėjimai pastate ir jo vidiniame kieme buvo atlikti 2002–2003 ir 2005 m. (vadovas L. Girlevičius) (žr. *ATL 2002 metais*, V., 2005, p. 188–190; *ATL 2003 metais*, V., 2005, p. 183–185; *ATL 2005 metais*, V., 2006, p. 337–338). Ankstesnių tyrinėjimų metu gauta daug informacijos apie šios Vilniaus dalies raidą XIV–XX a., aptikta daug archeologinių radinių. Manome, kad didesnė sklypo teritorijos dalis buvo už XIV a. II pusėje – pabaigoje įtvirtinto rašytiniuose šaltiniuose minimo „Vokiečių (lotynų) miesto“ Š pakraščio. Naujai įvertinę ankstesnių tyrinėjimų duomenis manome, kad archeologinių tyrinėjimų metu sklype buvo aptiktos šios viduramžių miesto dalies gynybinių įrenginių (gynybinio griovio) liekanos. XIV a. kultūrinis sluoksnis sklype nesusiformavo. Ankstyviausi (XV a.) radiniai aptikti buvusio griovio užpilde. Sklypas, užpylus gynybinį griovį, apgyvendintas XVI a. Aptikta daug XVI a. II pusės – XVII a. I pusės archeologinių radinių. Dauguma jų koncentravosi ūkinėse (šiukšlių) duobėse. Taip pat fiksuoti dviejų kiemo grindinių lygiai, aptikta XVII a. datuotino medinio vandentiekio trasa, surinkta kitų pastatų raidą XVI–XX a. atkurti padedančių duomenų.

2007 m. žvalgytas apie 32 m^2 plotas. Iškasta tranšėja šiluminei trasai į R nuo sklypo Gaono g. 8 esančiame sklype Didžioji g. 11. Atkasti XVII a. II pusėje – XVIII a. statytos sklypus ribojusios sienos arkinės konstrukcijos pamatai. Greta pamatų kastas sovietiniu laikotarpiu apardytas XVI a. pabaiga – XX a. datuotinas kultūrinis sluoksnis. Aptikta nedaug šiuo laikotarpiu datuotinų archeologinių radinių. Žvalgytoje vietoje įžemis nepasiektas.

Didesnės apimties darbai atlikti Gaono g. važiuojamojoje dalyje. Didelėje iškasoje priešais įvažiavimą į pastatą Gaono g. 8 kultūrinis sluoksnis buvo suardytas ir permaišytas. Smėlio įžemis šioje vietoje yra apie 1,5 m gylyje nuo dabartinio Gaono g. gatvės paviršiaus lygio. Kastame grunte aptikta XVII a. datuotinų radinių – plokštinių koklių fragmentų.

Gaono, Stiklių, Antokolskio ir Žydų gatvių sandūroje iškastos dvi duobės šuliniams. Vienoje jų smėlio įžemis fiksuotas apie 1,7 m gylyje nuo dabartinio gatvės grindinio. Fiksuotas spėjamas (apie XVI–XVII a.) medinio vandentiekio perkasimas, aptikta XV(?)–XX a. datuojamų archeologinių radinių, XVI–XVII a. buitinės ir statybinės keramikos fragmentų. Spėjamų medinio vandentiekio liekanų aptikta duobėje, iškastoje Gaono g. važiuojamojoje dalyje, priešais įvažiavimą į pastato Gaono g. 8 vidinį kiemą. Kultūrinis sluoksnis čia visiškai permaišytas atliekant ankstesnius žemės kasimo darbus. Gatvių trasose riedulių grindiniai suformuoti gana vėlai. Spėjame, kad tokios dangos įrengtos XVII a.

The field survey at Gaono St. 8

A field survey (about 32 m^2) was conducted in the vicinity of the building at Gaono St. 8. New data was collected about the paleorelief and development of this part of Vilnius. Disturbed 15th–20th-century cultural layers were recorded. The foundation of a wall on the boundary between the plots at Gaono St. 8 and Didžioji St. 11 and built in the second half of the 17th–18th centuries was excavated. The presumed remains of a 16th–17th-century wooden water main were discovered along the route of Gaono street.

Linas Girlevičius

Sluškų rūmai T. Kosciuškos g. 10, 12

2007 m. APC „Antiqua“ atliko archeologinius žvalgymus įrengiant inžinerinius tinklus (buities nuotėkynės atšaką, dujotiekį, drenažą) T. Kosciuškos g. 10, 12 (G397K) bei atliekant pastato T. Kosciuškos g. 12 V dalies pamatų hidroizoliavimą (1 pav.). Sluškų rūmai statyti XVII ir XVIII a. sandūroje. Manoma, kad didinant rūmų statybos vietą buvo dirbtinai suformuotas pusiasalis Neries upėje. 2006 m. atkasant buvusios rūmų tvoros pamatus greta Sluškų gatvės, fiksuotas 1–1,9 m storio kultūrinis sluoksnis. Didesnė dalis kultūrinio sluoksnio yra maišytos arba suplautos struktūros (žr. *ATL 2006 metais*, V., 2007, p. 551). Dabartinis pastatas T. Kosciuškos g. 12 keliais etapais pastatytas XIX–XX a. pirmoje pusėje.

Didelės apimties žemės kasimo darbai 2007 m. buvo atliekami prie pastato T. Kosciuškos g. 12 ŠV fasado. Kasta tranšėja pamatų hidroizoliavimui ir drenažui įrengti, griauta sovietiniu laikotarpiu statyta katilinė. Tranšėja buvo iki 1,5 m gylio. Kultūrinis sluoksnis tranšėjos ŠR dalyje plonas – po 20–30 cm storio maišytos žemės sluoksniu atkastas smėlio, šlyno įžemis. Tranšėjos pamatų hidroizoliavimui PV dalyje kultūrinis sluoksnis maišytos arba piltos struktūros, vertingų archeologinių radinių neaptikta. Pastato pamatai mūryti iš riedulių ir plytų, rištų kalkių skiediniu. Įvairiose pastato dalyse mūras kiek skyrėsi – pastatas statytas ne vienu metu. Greta pastato pamatų fiksuoti, kaip spėjama, XVII–XVIII a. sandūros mūrinės rūmų tvoros liekanos. Greta atkasta stačiakampio plano iš plytų mūryta požeminė konstrukcija. Tikėtina, kad tai prieduobė akmens anglims į rūsį supilti, statyta XIX a. pabaigoje – XX a. pirmoje pusėje. Šioje tranšėjoje iškastame grunte vertingų archeologinių radinių neaptikta, surasta tik keletas smulkių buitinės keramikos fragmentų, datuojamų XVI–XVII a.

Tranšėja rekonstruojamo dujotiekio atšakai kasta priešais Sluškų rūmų pastato (Kosciuškos g. 10) ŠR fasadą. Tranšėjos PR dalyje po 60–70 cm ankstesnių statybos darbų metu apardytu kultūriniu sluoksniu rastas smėlio įžemis, likusioje atkarpoje kastas piltos struktūros XIX–XX a. datuojamas kultūrinis sluoksnis. Tranšėjoje aptikta mūrinių XIX a. antrąja puse – XX a. pirmąja puse datuotų konstrukcijų. Vertingų archeologinių radinių tranšėjos kasimo vietoje aptikti nepavyko.

Renovuojant buitinę nuotėkynę rezidencijos kiemo ŠR dalyje senų požeminių trasų vietose buvo iškastos dvi ilgos 2,5–3 m pločio tranšėjų atkarpos, plane sudarančios „L“ formos figūrą. Viena atkarpų kasta priešais pastato Kosciuškos g. 12 ŠV fasadą. Tranšėjos ŠR dalyje, sienelėse fiskuotas 60–70 cm storio